

Woensdag 1 februari 2012 : Alleen de spelende mens is de ware mens! De betekenis van Friedrich von Schiller, voor het onderwijs

Friedrich Schiller heeft als eerst de term 'kunstzinnig onderwijs' in de mond genomen. Dat was in 1794, toen hij zijn beroemde 'Brieven over de kunstzinnige opvoeding van de mens' begin uit te geven. -We bespreken Schillers blik op de mens. Hij onderscheidt twee krachten in ons: het natuurlijke, het vitale aan de ene kant (Stofftrieb) en het mentale, het morele aan de andere kant (Formtrieb). Het leven wordt pas interessant als je beide tot hun recht laat komen en beide met elkaar verbindt Spieltrieb). Dat is levenskunst, die in de klas gedaan kan worden.

Auke van der Meij studeerde filosofie en maakt als student kennis met het werk van Schiller. Hij deed in de Vrije Hogeschool in zijn werk met studenten veel ervaring op met Schillers benadering van het onderwijs. Sinds 1993 werkt hij bij de Begeleidingsdienst voor vrijescholen.

Woensdag 8 februari 2012 : Goethe en de Grieken

Door Sebastiaan de Vries; studeerde Wijsbegeerte en Germanistiek aan de Universiteit van Amsterdam. In Sofia, Bulgarije en in Praag, Tsjechië doceerde hij aan de universiteit. Onlangs is hij gepromoveerd op een proefschrift over het natuurwetenschappelijke werk van J.W. von Goethe (Goethes Wissenschaft der lebendigen Natur) waarin hij de filosofische uitgangspunten in Goethes natuurstudies onderzoekt, expliciteert en in context van de ontwikkeling van de filosofie en natuurwetenschap plaatst. Hij verzorgt colleges Geschiedenis en Filosofie aan Hogeschool Helicon.

Als Johann Wolfgang Goethe op een vroege septembermorgen in 1786 in het geheim naar Italië vertrekt, begint een nieuwe periode van zijn leven waarin de vruchten van zijn vele jaren van natuuronderzoek in Weimar tot rijping komen. In Italië kristalliseren Goethes gedachten over de natuur als het ware uit en komt hij tot inzichten die voor de wetenschap, voor de filosofie en voor de pedagogie zo inspirerend zijn geweest.

Woensdag 15 februari 2012 : De biografie van Rudolf Steiner in het kader van vrijeschoolpedagogie

Door Ed Taylor. Ed studeerde Nederlands en onderwijskunde (WO) en drie semesters aan het Priesterseminar in Stuttgart. Hij werkte in de biologisch-dynamische landbouw, op de bovenbouw van de Rudolf Steinerschool in Haarlem en was schoolleider. Daarna was hij werkzaam bij de begeleidingsdienst voor vrije scholen. Vanaf 2004 is hij directeur – bestuurder van Urtica de Vijfprong te Vorden, een therapeutische leefwerk-gemeenschap voor psychiatrie en gehandicaptenzorg. Ed schreef zowel pedagogisch werk (over de planeetkwaliteiten, over kinder- & jeugdliteratuur, over competenties in het vrijeschoolonderwijs en over kwaliteitszorg) als biografieën (Ita Wegman, Elisabeth Vreede, Willem Zeijlmans en onlangs Rudolf Steiner).

In de lezing over Rudolf Steiner zal Ed speciaal aandacht besteden aan Steiners pedagogische impulsen, aan de menskunde en aan de vraag: wat is antroposofie?

Socrateslaan 22^a
3707 GL Zeist
T 030 693 79 00
F 030 691 14 40
E info@hhelicon.nl
www.pabohelicon.nl

Pabo
Hogeschool
Helicon

STUDIUM GENERALE - VOORJAAR 2012

IK ZIE ROND...

Inspiratiebronnen voor de vrijeschoolpedagogie

 méér dan
gewoon
een pabo

www.pabohogeschoolhelicon.nl

Ieder jaar vindt in de avondopleiding van Pabo Hogeschool Helicon het Studium generale plaats. Een serie bijeenkomsten rond een overkoepelend thema, dit jaar met bijdragen van binnen en buiten de lerarenopleiding. Deze bijeenkomsten zijn als onderdeel van het curriculum van de avondopleiding gericht op de studenten van de avondopleiding, maar de voordrachten zijn TOEGANKELIJK VOOR IEDEREEN die interesse heeft.

Aan belangstellenden van buiten de hogeschool wordt gevraagd zich vooraf aan te melden via info@hhelicon.nl. Alvast dank hiervoor.

IK ZIE ROND...

Inspiratiebronnen voor de vrijeschoolpedagogie

Bij de titel "Ik zie rond..." denken we al snel aan de ochtendspreuk, die de kinderen vanaf ongeveer 10 jaar zeggen in de klassen van de vrijescholen.

"Ik zie rond in de wereld.." is ook de titel van een publicatie waarin de kern-doelen en kernactiviteiten van het vrijeschoolonderwijs worden beschreven.

"Ik zie rond in de wereld" roept ons, vanuit onze belangstelling voor onderwijs, ook op om ons heen te kijken, om ons te laten inspireren door de mensen en de wereld om ons heen.

In de tijd vanaf de eerste Waldorfschool (Stuttgart, 1919) tot nu werden ouders en leraren geïnspireerd door mensen en hun ideeën.

Een aantal van die inspiratiebronnen wordt in de bijeenkomsten van het Studium generale verkend en uitgewerkt.

We beginnen met een brede blik, als Gert Biesta met ons op onderzoek uitgaat naar de hedendaagse filosofie achter onderwijsvisie.

Loek Dullaart spreekt over Inspiratie door Christus-meditatie. Annemieke van der Horst vertelt over haar onderzoek naar spirituele intelligentie, Sebastiaan de Vries belicht Goethe, wiens werk ook door Rudolf Steiner grondig werd bestudeerd. Auke van der Meij legt verbanden met Schiller, die de mens typeerde als spelend wezen. We eindigen bij het begin, bij Rudolf Steiner, wiens biografie wordt besproken door Ed Taylor, met de vrijeschoolpedagogie als focus.

INFORMATIE

De voordrachten vinden plaats op woensdagmiddagen tussen 16.30 uur en 18.00 uur. De toegang is gratis.

PROGRAMMA-OVERZICHT

Woensdag 11 januari 2012 : Hedendaagse filosofie achter onderwijsvisie

Door Gert Biesta, als "Professor of Education and Director of Research" verbonden aan The Stirling Institute of Education, University of Stirling, Scotland. Biesta wordt internationaal gevraagd voor lezingen, waarin hij vanuit een veelzijdige blik op het onderwijs reflecteert. Gert Biesta zal spreken over de pedagogische ideeën die hij heeft ontwikkeld in zijn boeken "Beyond Learning" uit 2006 en "Good education in an age of measurement" uit 2010 (dat in het voorjaar van 2012 in Nederlandse vertaling zal verschijnen). Deze ideeën zijn ontwikkeld in dialoog met hedendaagse filosofie maar zijn ook beïnvloed door zijn ervaringen met het vrijeschoolonderwijs en de antroposofie. Hij zal laten zien hoe ideeën uit de vrijeschoolpedagogiek en de antroposofie een rol kunnen spelen in het 'mainstream' denken over opvoeding en onderwijs.

Woensdag 18 januari 2012: Inspiratie door Christus-meditatie

Door Loek Dullaart, een van de grondleggers van Arta verslavingszorg in Zeist. Daarna student aan de Vrije Pedagogische Academie (voorloper van Pabo Helicon); en jarenlang leraar aan de Vrije School Amersfoort. Vanuit deze ervaringen legt hij zich toe op het overbrengen van zijn opgedane kennis en inzicht over de diepere achtergronden van wereldlijke ontwikkelingen door publicaties, cursussen en voordrachten.

Als leraar kun je meer invallen krijgen, diepere samenhangen zien, beter en gemakkelijker lesgeven en zelfs tijd besparen door het beoefenen van contemplatie en meditatie. Ook een gemeenschappelijke meditatie of intentie kan uiterst zinvol blijken te zijn. Hoe ontwikkel je het begin van zo'n Christus-bewustzijn?

Woensdag 25 januari 2012: Spirituele intelligentie; verslag van een onderzoek

Door Annemieke van der Horst-Brouwer, docent aan Pabo Hogeschool Helicon; docent-tutor aan de opleiding Master of Arts in Education, een Universitaire Master in samenwerking tussen de University of Plymouth en Pabo Hogeschool Helicon.

Wat is spirituele intelligentie dan precies en kun je het net als de twee andere intelligenties zien en meten? Kan het ontwikkeld worden en zo ja, hoe dan? Wat is spiritueel onderwijs en hoe geef je dat? Wat doen de vrijescholen om deze intelligenties gelijkwaardig aan te bieden en te ontwikkelen?